

Hajdu Tibor (1957–2007)

Fájdalmas veszteség érte a zalai és az egész magyar erdészközösséget. 2007. november 21-én, életének 51. évében elhunyt Hajdu Tibor erdőmérnök.

Hajdu Tibor életét a selmeci szellem legnemesebb vonásai, a más-

sik ember tisztelete, megbecsülése és segítése jellemezték. Odaadó természetét a pókaszepetki keresztény családi légkör melegsége, később pedig a gimnáziumi szerzetes tanárok kezdték formálni.

Esztergomban érettségizett a ferenceseknél, majd Sopronba jelentkezett erdőmérnök-hallgatónak. A hetvenes években az egyházi gimnázium nem volt jó ajánlólevél, ezért felvételtel felkészültsége ellenére, helyhiányra hivatkozva elutasították. Kítűzött célját nem adta fel és a kényszerű várakozás idején sem lazított, hanem fakitermelőként szolgált a zalai erdőket. A kemény fizikai munkának is fontos szerepe volt személyisége fejlődésében.

Végül 1977-ben mégis sikerült megkezdnie tanulmányait egyetemünk Erdőmérnöki Karán. Az Alma Mater a tiltás bilincseiből éppen kitérő, az évszázadok örökségét újra felfedező diákérettel fogadta. Tibi és a selmeci hagyományok „szerencsés” találkozásának gyümölcsei nemcsak az ő személyiségét, hanem diáktársait is gazdagították. Erdész és bányász baráti társaságokban sok firmának és baleknak szerzett felejtethetlen perceket. Kiváló adottságú, összetartó évfolyamában is kitűnt közösségformáló képessége. Emlékezetes szakestélyeken elnökölt, később pedig válétaelnökké is őt választották. Számítalan-szor énekeltek neki A Praeses dalát: „A barátság éljen köztünk, míg a halál elragad!”, s ő az intelmel maradéktalanul be is tartotta.

Az erdőmérnöki oklevél megszerzését követően visszatért Zalába, a MÉM Erdőrendezési Szolgálat Zalaegerszegi Irodájához erdőtervező mérnöként.

Első kinevezése idején alig volt nála fiatalabb beosztottja. 1988-tól az Erdőtervezési Iroda, 1996-tól pedig a Zalaegerszegi Erdőfelügyelőség igazgatója volt. Ezt követően többször is átalakították az erdészeti igazgatás szervezetét, de Zalában a vezető mindvégig ő maradt.

Választott hivatása mellé a szíve másik csücskébe a vadat és a vadgazdálkodást helyezte. Hogy ebbéli ismereteit elmélyítse, 1988-ban Gödöllőn vadgazdálkodási szakmérnöki oklevelet szerzett. Vadásztársai elismeréseként 1997-től többször újraválasztva a Zala megyei Vadgazdálkodók Szövetségének elnöki feladatait is ellátta. Különösen szerette a szalonkahunázások hangulatát. Hasonló szenvedéllyel megáldott társaival még klubot is alapított.

Ismeretése és elismertsége miatt sorra keresték meg különböző feladatokkal, melyeket soha nem utasított vissza. 1993 és 2002 között a Zalaerdő Rt. Felügyelő Bizottságát vezette. Megszakítás nélkül öt ciklusban volt elnöke az Országos Erdészeti Egye-

sület Zalaegerszegi Helyi Csoportjának. Nagy izgalommal fogadta néhány évvel ezelőtt dékánunk felkérését, hogy legyen tagja az Erdőmérnöki Kar államvizsga-bizottságának, és Király professzor társaságában erdőrendezéstől vizsgáztassa a mérnökjelölteket. Míg beteg nem lett, minden évben alaposan felkészült a feladatra. Úgy érezte, hogy a tengernyi terepi tapasztalat nem elegendő, húsz évvel az iskolapad elhagyása után fel kell frissítenie elméleti ismereteit is, hogy a rábizottakat tiszta lelkiismerettel tudja értékelni.

Mély tisztelettel és alázattal tekintett az erdészelődkre. Különösen Palotai István állt közel hozzá. Nem hangoztatta, mégis érezni lehetett, hogy ő a példaképe. Pista bácsi szakmai elhivatottsága és emberi tisztessége is minta volt számára. Bizonyára ezzel függ össze, hogy Tibi éppen a százalóerdők üzemtervezése felé fordult különleges érdeklődéssel. Láttá, hogy Zalából a korábban leírt százaló erdőalak az ezredfordulóra szinte teljesen eltűnt. Úgy gondolta, hogy le kell zárnia a Palotai István által megkezdett, majd Torondy Kálmán révén folytatott vizsgálatokat. Majer professzor ösztönzésére és szakmai támogatásával energiáját nem kímélve sikerült az összefoglalást elkészítenie. Csak néhány napon múlt, hogy időközben elhunyt professzorának személyesen már nem tudta átadni a kéziratot, és ez nagyon bántotta.

Szerteágazó munkásságát Pro Silva Hungariae, Magyar Vadászatért Érdemérem és Pro Urbe Zalaegerszeg kitüntetésekkel ismerték el.

Nagy szívébe mindenkit be akart fogadni. Azokat is szerette, akik visszaéltek jóindulatával. Emberként, s különösen vezetőként az jellemezte, hogy mindenki gondját-baját sokszor kérés nélkül is magára vette, s mi aggódva figyeltük, hogy meddig bírja még a terhek cipelését.

Tibi jellemének végső formálója a betegsége volt. Hite megújult, s ezzel az új hittel várta a napot, amikor betegágyáról visszatérhet közénk, hogy folytassa tanúságtevő életét. Ő már tudja, hogy miért nem így történt, s reméljük, hogy egyszer majd mi is megtudhatjuk. Felkészülten, derűs lélekkel fogadta Teremtőjének hívó szavát.

Vissi Géza
OEE HCS titkár
Zalaegerszeg

Tibikém!

Éppen most számolgotom, hogy több, mint 30 éve ismerjük egymást. A Szegedre tartó vonaton találkoztunk először 1976 nyarán, ahova Zambó Petivel, mint két lógó orrú nőgárdi előfelvételis bevonulni utaztunk. Péter a büfékocsiból azzal jött vissza, hogy itt vannak a szomszédban már a leendő évfolyamtársaink is. Van köztük egy „nagydarab zalai, aki már most mindent tud az erdőről”. Ez voltál Te Tibikém. Mire átmentünk a kocsiba már mindenki körülötte ült és dőlt a nevetéstől. Amikor Szegedre értünk már ismertük egymást és elfogyott valahogy a félsz is az ismeretlentől. És Te tartottad sokszor bennünk a lelket az elkövetkező egy évben is,

amikor mindenki megpróbálta megtaposni az önbecsülésünket és ezt csak egymással összekapaszkodva lehetett átvészélni. Akkor lettünk évfolyam és Te már akkor is ennek az évfolyamnak az elnöke voltál.

Utoljára most nyáron voltál elnök, a 25 éves találkozó. Lefogyva, kopaszon és a feketete szakállal nélkül. De ha becsuktam a szemem, amíg beszéltél, akkor az Te voltál megint és áradt belőled a jókedv, a bölcs derű, az életszeretet, az együvé tartozás. Azt mondtad ez egy kegyelmi állapot, mert Te annak tartod, hogy a betegséged miatt olyan sokan keresünk meg telefonon, ülünk az ágyad mellé és most mennyivel többet tudsz velünk együtt lenni, mint a sok munka és elfoglaltság között.

Megírják majd milyen volt a szakmai pályád, hogyan szeretted az erdőt. Milyen nagyszerű apa és férj voltál. Én csak azt tudom, hogy barátának, embernek mennyire jó voltál, és már most kezdjük érezni, hogy, amit Veled elvesztettünk az soha nem pótolható.

Sárvári János
al. Polyhos

Palotás Ferenc (1924–2007)

2007. augusztus 23-án, életének 83. évében elhunyt. Életútját felidézve emlékezzünk kollégánkra.

1924. augusztus 18-án, Püspöknádasdon született. A családi indíttatás meghatározó életében: Édes-

apja kántortanító volt Baja szentjánosi kerületében. Édesanyja a családi tűzhely melegét őrizte, segítette az iskola munkáját. Így testvéreivel a Duna melletti városrész közösségének aktív részeseként élte gyermekkorát. A nagyszülőknél Püspöknádasdon eltöltött nyarak: a malom zakatolása, az Öreg patak csörgedezése, a nagyapával tett óbányai séták indították pályája felé. A gimnáziumban eltöltött évek életre szóló barátságokat kovácsoltak számára. 1942-ben érettségizett a bajai ciszterci rend III. Béla Gimnáziumában. Tanárai egyetemes kultúrával felvértezve indították útjukra diákjukat. Egyetemi évei a háború viharaival nehezítve teltek. 1948-ban szerzett erdőmérnöki oklevelet a József nádor Műszaki Egyetem Erdőmérnöki Karán Sopronban.

Erdészeti szolgálatát Bátaszéken az erdőgazdálkodás beosztott mérnökeként kezdte. 1950-től – az ágazat gyorsan átszerveződő időszakában – Baja térségében folytatta munkáját, majd 1953-tól Budapesten a Síkvidéki-, majd Kelet-Magyarországi Erdőgazdaságok Igazgatóságánál, ezután az Országos Erdészeti Főigazgatóságon dolgozott erdőművelési előadóként.

1960-tól Baján az Erdészeti Tudományos Intézet munkatársaként a gyorsan növekvő lágyművelés fafajok nemesítésével, nyár, fűz klón- és természetstechnológiai kísérlet sorok létesítésével és értékelésével foglalkozott, amelyek később alapul szol-

gáltak a nemesnyár-fajták termőhely-igényeinek meghatározásához, a természet-technológiájuk kidolgozásához. Nagyüzemi fásítások, nyártelepítések létesítéséhez sok száz hektáron készített termőhely-feltárást és adott szakvéleményt ebben az időszakban.

Munkáját 1974-től az Erdészeti Tudományos Intézet Sárvári Kísérleti Állomásának igazgatójaként folytatta. A nyárak keresztezésével, szelekciójával és a kísérleti klónok köztermesztésbe vonásával, valamint a fajta és termőhely kapcsolatának vizsgálatával foglalkozott. *Populus deltoides* és *Populus trichocarpa* származási kísérleteket létesített, amelyeket ma is felhasználnak az utódok új fajták előállításához. A fa alakú fűzekre, a fehér és szürke nyárakra, a fekete dióra fatermési táblát szerkesztett. Kutatási eredményeiről jelentős számú szakcikket publikált és a kísérletekbe állított fajtajelölteik közül 7 nyár- és 3 fűzfajta kapott állami elismerést.

1984-es nyugdíjba vonulását követően visszatért az ifjúkori szenvedélyéhez a rovarok, főleg a cincérek gyűjtéséhez, így ismerősei, volt munkatársai tudták, hogy az itt-ott megmaradt rovartütnök hol van a legjobb helye.

Palotás Ferenc a szakmáján kívül is kiváló ember volt. Családot alapítva szeretetteljes és példamutató életet élt feleségével és két gyermekével. Őt unokája büszkeséggel és boldogsággal töltötte el.

Egykori munkatársai is kivétel nélkül szeretettel emlékeznek rá. Szelíd egyéniségét az évek múlásával is tisztelettel idézik fel. Ez mindennél beszédesebben elárulja, hogy világában milyen ember is volt Ő.

Halálával a humanista embertől is búcsúzunk. Attól, aki örömmel szemlélte a szépet, alkossa azt ember, vagy a természet. Az igaz barától, szerető férjtől, gondos apától és egykori munkatárstól.

Borovics Attila

Berkenyei András (1940-2007)

Őszinte fájdalommal és megdöbbenéssel állunk a koporsó előtt, melyben kollegánk és barátunk testét adjuk vissza a földnek, melyből vétett, hisz' ilyenkor értjük meg teljesen a nagy igazságot: „Emlékezz, ember, mert porból vagy, és porrá leszel!” Biológia ez a javából, mert aki jött, annak előbb-utóbb mennie is kell. A hátramaradtok vígasza, hogy az élet nem áll meg, és marad nekik az emlékezet.

Az emlékezet, amely szerint 1940. november 2-án született Berkenyei Bandi barátunknak már a gyermekkorát is a megpróbáltatások nehezítették: alig múlt 4 esztendő, amikor anyját-apját egyaránt kegyetlenül elsodorja a háború, majd a megtorlás, és a család kevés vagyonszerzésétől megfosztva nagyanyjához került. Édesanyjának csupán egy hetet adott a sors, hogy a „malenkij robot”-ból hazatérve el tudjon búcsúzni kisfiától. Édesapját csak 1950-ben vetette haza az élet, hogy a szét-

szakadt család helyett újat alapítson. Bandi a nagymamánál maradt, de apja új családjával is tartotta a kapcsolatot.

1959-ben érettségizett, de anyagi helyzete miatt a váci Egyesült Izzóban kezdett dolgozni betanított munkásként. Apja munkaadója, a Börzsönyi ÁEG társadalmi ösztöndíja tette lehetővé egy év múlva egyetemi tanulmányainak megkezdését Sopronban, ahonnan friss diplomás erdőmérnökként jött haza 1965 nyarán. Gyakornoki idejét letöltve a verőcei fűrészüzem helyettes vezetője lett. 1969-ben alapított családot Máté Annával, előbb Andrással, majd Attilával bővült a család. 1976. január 1-jével a verőce-paphegyi fűrészüzem vezetőjévé nevezték ki. Az üzem értékesítését követően 1991. okt. 1-től Diósjenőn lett erdőszervező, 2002. január 3-i nyugdíjazásáig.

Ennyi adatból is kiderül, hogy Bandi barátunkat az állhatatosság jellemezte: egész szakmai pályáját egyetlen munkahelyen, szülőföldjén, a Börzsönyben teljesítette. Nem mondta, de munkájával folyamatosan kifejezésre juttatta, mennyire értékeli a pályakezdéséhez kapott segítséget: kevés beosztásban, de sváb származására jellemző odaadással, szorgalommal, pontossággal dolgozott. Átlagon felüli szervezőkészsége meghatározó volt a paphegyi furnértermelés korszerűsítésében és ugyanott a modern fűrészüzem, szárító létesítésében, vagyis erdőmérnök létére komoly faipari beruházásokban vállalt oroszlanrészt. Munkáját 4 vállalati ('71, '77, '79, '88) és egy minisztériumi kiváló dolgozó kitüntetéssel ismerték el ('83). A faipar után zökkenőmentesen állt át egy erdőszervező vezetőre, vagyis az eredeti hivatására, az erdőgazdálkodásra. Ehhez nemcsak a jól megalapozott szaktudás, hanem a főnökeivel és beosztottaival szemben egyaránt karakán kiállása is kellett, valamint a szinte korlátlanul vélt terhelhetősége. Utóbbi végül is – sajnálatos módon – infarktushoz és a szakmai pályafutás befejezéséhez vezetett.

A kimagasló szakmai munka alapfeltételei közt a tudás és akarat mellett nélkülözhetetlen tényező a nyugodt családi háttér. Aki az élet kemény, sőt kegyetlen vonásaival már gyermekkorában megismerkedett, az igen magasra tudja értékelni a későbbi, nagyrészt a meggondolt párválasztásának eredményeként kialakuló családi fészek melegét, biztonságát. Benne élete párjával, fiaikkal, akikért érdemes dolgozni, hogy soha ne kerülhessenek olyan körülmények közé, mint a saját gyermekora és kora ifjúsága volt... És most ennek a családnak is búcsúznia kell a szerető férjtől, az odaadó apától, aki nekik még inkább hiányozni fog, mint nekünk, a barátoknak és kollegáknak.

Nemrég láttam a TV-ben egy filmet, a tűzsereszek roppant veszélyes munkájáról, amelyből kiderült, mennyi problémát, esetenként halálos végű balesetet okoz a II. világháborúból maradt, váratlanul előkerülő robbanóanyag. Arról senki nem készít filmet: mennyi „lelki robbanóanyag”, bedöglött bomba és akna maradt a háborút

s az utána következő megtorlást átéltek lelkében, tudatalattijában. Ami a felszínen volt és van, azt letagadni nem lehetett, néha szóba is került, de mi van azokkal, amelyekről szólni sem volt tanácsos, vagy éppen szabad? Hány megrázó történet, katartikus élmény rejtőzik még ma is elmondatlanul...

Ne higgye senki, hogy az a generáció, amely gyermekként végigélte a világháborút, utána végignyomorogta az inflációt, akinek az ifjúságát elvitte az újjáépítés, majd a „vas és acél országa”, az erőszakos kollektivizálás, és a többi, nehezen megélhető esemény egészen a rendszerváltás illúziójának szétfoszlásáig: sértetlen lélekkel élhette meg mindezt!

Amit eddig elmondani sem lehetett, az továbbra is „döglött akna”, azzal a veszéllyel, hogy egy új építmény alapozásakor robbanhat! De lehet-e alapozás nélkül építeni? Nem. Bandi esetében robbant a bomba, sebeket ejtve a teljes környezetben: családban, munkahelyi kollektívában, baráti körben. Nyolc évet dolgoztunk együtt, de soha nem beszélt a gyermekkori katasztrófájáról. Hallgatott, s én – ma már tudom, hibásan – tiszteltem a hallgatását. Vajon 40 aktív évem alatt hány olyan tragédia maradt előttem ismeretlen, mint az övé? Ennyire bizalmatlanná tettek bennünket a tapasztalataink? Bizony, bizony, barátaim, túlságosan keveset törődünk egymással, s ezen a jövőben változtatni kell, ha megértés és békés haladást akarunk. A fejlődéshez nem aknarakókra, hanem tűzsereszekre van szükség az egymáshoz való viszonyunkban is. Ügyelünk kéne egymásnak nemcsak a testi, hanem a lelki állapotára is, mert az előbbieken említett generáció sok tagjában ott munkál a fiatalkor nélkülözéséből, igazságtalanságaiból fakadó stressz, a pszichológiai robbanásveszély.

Úgy hiszem, ezeket el kellett mondanom annak a megértéséhez, hogy miért búcsúzunk ma egy olyan embertől, elhivatott erdőmérnöktől, aki az életkora miatt még hosszú évekig élhette volna nyugalmas életét, családjá körében. Ezt az esélyt nem adta meg neki az a gyermek- és ifjúkor, amelynek komor színeit átfesthette ugyan a sors, de az átél testi és lelki sérelmeket utólag eltörölni nem lehet. Ha szólhatna, talán Ő is azt mondaná: törődjétek jobban egymással.

Búcsúzunk, Bandi, s nemcsak a családot: feleséged, fiaid, menyeid és unokáid, a kollégáid, barátaid, hanem a Börzsöny erdei is, tán Paphegyről is hoz a szél kevéske fűrészpont a sírodra, amint a Foltán-kereszt, meg az Őzberek felől sodorja feléd a bükkösök és a vörösfenyők búcsú-sóhaját. Megtetted a magad útját, elvégezted a feladatodat, s a Börzsöny erdeiben él tovább a lelked, mert életedet is érte élted: nekünk

Te fűtyöréssel minden madárdalban,
Belőled lobban égre rőzseláng,
És Te bokázol a felkavargó füstben:
Lásd, így fogsz élni közöttünk tovább!

Ég áldjon, Bandi, Isten veled!

Fodor Imre